

Sygn. akt VII U 2455/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2017 r. w Warszawie

sprawy E. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania E. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 października 2014 r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 października 2014 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującemu E. W. prawo do wcześniejszej emerytury (z warunków szczególnych) od dnia 1 września 2014 roku,

2. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

UZASADNIENIE

E. W. w dniu 14 listopada 2014 r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 października 2014 r., znak: (...), na mocy której organ rentowy odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury – z warunków szczególnych.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że legitymuje się wymaganym 15 - letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił natomiast, jako wykonywanej w warunkach szczególnych pracy w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. z siedzibą w W. na stanowiskach: montera, montera automatyki, ślusarza, montera-elektryki oraz starszego inżyniera serwisu. Podniósł, że wykonywana przez niego praca polegała głównie na spawaniu elektrycznym i gazowym rurek pneumatycznych i końcówek do aparatów oraz lutowaniu przewodów miedzianych cyną i topikiem, które to substancje stanowią pochodne kwasu. Swoją pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Podkreślił, że ww. zakład pracy już nie istnieje wobec, czego nie ma możliwości uzyskania dokumentacji, potwierdzające rodzaj oraz charakter wykonywanej przez niego pracy. Na okoliczność pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, będących jego współpracownikami w spornym okresie czasu. W konkluzji odwołania, E. W. zwrócił się o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie na jego rzecz prawa do dochodzonego świadczenia (odwołanie z dnia 14 listopada 2014 r. k. 2-3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 01 stycznia 1999 r. nie spełnił przesłanki, co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Zaznaczył, że zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w warunkach szczególnych, wymienione w wykazach A i B. Wykazy te muszą być zgodne z wykazami, stanowiącymi załącznik do ww. Rozporządzenia. Zgodnie natomiast z § 4 ust. 1 pkt. 1 i 3 powołanego Rozporządzenia, pracownik, który wykonywał pracę w warunkach szczególnych, wymienioną w Wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w Rozporządzeniu są natomiast okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku. Okresy pracy, o których mowa powyżej stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Organ rentowy zaznaczył, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Wobec powyższego, organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 9 października 2014 r., znak: (...) odmówił E. W. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i uznał, że odwołanie od ww. decyzji, jako bezzasadne powinno podlegać oddaleniu (odpowiedź na odwołanie z dnia 15 grudnia 2014 r. k. 4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. W., ur. (...), jest z zawodu technikiem - elektrykiem. W okresie od dnia 4 sierpnia 1969 r. do dnia 23 września 1969 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w Ł.. W latach 1969-1971 ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową w Jednostce Wojskowej Nr (...) w Z.. Następnie w okresie od dnia 2 listopada 1971 r. do dnia 8 września 1972 r. E. W. świadczył pracę na rzecz Jednostki Wojskowej Nr (...) w C. na stanowisku technika-elektryka w dziale kontroli urządzeń elektromedycznych. W dniu 8 sierpnia 1972 r. ubezpieczony zwrócił się do Dyrekcji Przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w W. z podaniem o przyjęcie go do pracy w ww. zakładzie pracy (podanie z dnia 8 sierpnia 1972 r., kwestionariusz osobowy – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego, świadectwo pracy z dnia 13 listopada 2006 r. książeczka wojskowa, zaświadczenie z dnia 5 kwietnia 2005 r. – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującego).

W dniu 8 września 1972 r. E. W. zawarł z Przedsiębiorstwem (...) umowę o pracę. Powyższa umowa została zawarta na 7-dniowy okres próbny, przy czym postanowiono, że po jego upływie ubezpieczony zostanie zatrudniony na czas nieokreślony na stanowisku montera-elektryka i z tego tytułu będzie otrzymywał wynagrodzenie, odpowiadające VII grupie osobistego zaszeregowania plus premia uznaniowa zgodnie z Regulaminem Wynagradzania. Z uwagi na pomyślny przebieg okresu próbnego, ubezpieczony został zatrudniony w ww. zakładzie pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem, odpowiadającym VIII grupie osobistego zaszeregowania. Z dniem 1 lipca 1973 r. pracodawca wypowiedział ubezpieczonemu dotychczasowe warunki pracy i płacy, zatrudniając go od wskazanej powyżej daty na stanowisku elektromontera instalacji maszyn z zaszeregowaniem osobistym do grupy 6 oraz ze stawką zasadniczą w wysokości 11,50 zł za godzinę pracy. Z dniem 6 listopada 1973 r. ubezpieczony został oddelegowany do pracy na zasadzie przeniesienia służbowego do Działu (...) na stanowisko montera elektrycznych przyrządów pomiarowych, ze stawką zaszeregowania w wysokości 13,00 zł za godzinę pracy plus premia uznaniowa (umowa o pracę z dnia 8 września 1972 r., wniosek o przegrupowanie, skierowanie do pracy, przeniesienie służbowe – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego).

W dniu 1 maja 1974 r. E. W. został przeniesiony do Działu (...) na stanowisko ślusarza narzędziowego. Następnie z dniem 7 sierpnia 1974 r. ubezpieczony na okres 12 miesięcy został oddelegowany do pracy na budowę (...) na terenie NRD w celu wykonywania prac montażowo-rozruchowych aparatury kontrolno-pomiarowej. W tym czasie warunki wynagrodzenia ubezpieczonego zostały określone zgodnie z uchwałą nr (...) Rady Ministrów, tj. w wysokości 100,00 zł dziennie za każdy dzień pobytu za granicą. Decyzją Komisji (...) ds. ustalania stawek wynagrodzenia pracowników skierowanych do pracy za granicą, ubezpieczonemu zostało przyznane wynagrodzenie walutowe w wysokości 1.054,00 zł (część stała) oraz 186,00 zł (część ruchoma). Wskazano również, że stawka powyższa obowiązuje w okresie od dnia rozpoczęcia pracy w (...) do jej zakończenia. Po powrocie z budowy eksportowej, ubezpieczony wykorzystał urlop wypoczynkowy, począwszy od dnia 2 maja 1975 r. do dnia 24 maja 1975 r. W dniu 24 maja 1975 r. ubezpieczony powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. na dotychczasowe stanowisko pracy, jednak już w dniu 26 maja 1975 r. został przeniesiony do Działu (...) (...) na stanowisko montera elektrycznych przyrządów pomiarowych (instrukcja, oddelegowania służbowe, pismo z dnia 28 października 1974 r., pisma z dnia 5 maja 1975 r., przeniesienie służbowe - dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego).

W związku z wprowadzeniem na podstawie uchwały Nr (...) Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 1976 r. oraz Protokołu dodatkowego nr (...) do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Maszynowego z dnia 30 kwietnia 1976 r. nowych zasad wynagradzania, z dniem 1 sierpnia 1976 r. pracodawca przyznał ubezpieczonemu wynagrodzenie zasadnicze według tabeli III grupę zaszeregowania VII, tj. 16,50 zł za godzinę pracy w systemie akordowym. Z dniem 20 września 1976 r. E. W. na okres 12 miesięcy został oddelegowany do pracy na budowę (...) w charakterze montera. Następnie w okresie od dnia 9 czerwca 1979 r. do dnia 30 sierpnia 1979 r. korzystał z urlopu wypoczynkowego, po czym powrócił do pracy w macierzystym zakładzie pracy na stanowisko montera (...). Z dniem 1 września 1979 r. ubezpieczony podjął pracę na stanowisku elektromontera instalacji maszyn i urządzeń technicznych, a w dniu 3 stycznia 1980 r. został przeniesiony na okres do dnia 31 marca 1980 r. do Wydziału (...). W dniu 30 lipca 1986 r. E. W. ponownie został oddelegowany do pracy za granicą na budowie (...) w Bułgarii, na której po przedłużeniach pracował do dnia 30 lipca 1988 r. Po powrocie z kontraktu wykorzystał urlop wypoczynkowy w okresie od dnia 31 lipca 1988 r. do dnia 14 września 1988 r. Z dniem 15 września 1988 r. powrócił do pracy po kontrakcie w Bułgarii i podjął pracę na stanowisku montera (pismo z dnia 24 lipca 1976 r., instrukcja, pisma z dnia 25 września 1976 r., wniosek o przedłużenie pobytu, pismo w sprawie stawek wynagrodzenia, kwestionariusz osobowy, opinia z dnia 8 czerwca 1979 r., pismo z dnia 8 czerwca 1979 r., karty urlopowe, pismo z dnia 27 czerwca 1979 r. - dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego).

Kolejne oddelegowanie służbowe miało miejsce w dniu 29 maja 1989 r. i dotyczyło podjęcia przez ubezpieczonego pracy na budowie (...) w B. na stanowisku montera. Z dniem 16 grudnia 1989 r. ubezpieczony powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. po kontrakcie w (...) na stanowisko montera – elektryka. W dniu 1 grudnia 1990 r. ubezpieczonemu został przyznany dodatek brygadzystowski. Na podstawie umowy o pracę z dnia 1 lutego 1991 r. ubezpieczony został oddelegowany do pracy na okres do dnia 28 lutego 1991 r. na budowie eksportowej (...) na stanowisku starszego inżyniera serwisu cyfrowego. Po powrocie do kraju w dniu 28 lutego 1991 r., ubezpieczony do dnia 22 kwietnia 1992 r. wykonywał pracę w kraju, za którą zostało naliczone mu wynagrodzenie w kwotach wymienionych w kartach zarobkowych pracownika fizycznego. W dniu 31 maja 1992 r. nastąpiło rozwiązanie powyższego stosunku pracy na wniosek pracownika bez zachowania okresu wypowiedzenia (przeniesienie służbowe z dnia 24 stycznia 1980 r., podanie o udzielenie urlopu bezpłatnego, zaszeregowania, podania, pismo z dnia 25 lipca 1988 r., karta obiegu zmian, karta osobowa pracownika, zaświadczenie z dnia 14 lutego 1991 r., pismo z dnia 28 lipca 1992 r., świadectwo pracy z dnia 4 sierpnia 1992 r. - dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego).

W trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W., ubezpieczony pomimo tego, że w poszczególnych okresach czasu formalnie był zatrudniony na stanowiskach: elektromontera instalacji maszyn i urządzeń technicznych, ślusarza, montera elektrycznych urządzeń pomiarowych oraz montera elektryka-brygadzisty, to faktycznie wykonywał przede wszystkim prace, polegające na lutowaniu gazowym i elektrycznym elementów aparatury pomiarowej, wykorzystywanej na potrzeby różnych zakładów przemysłowych, w tym elektrowni i cukrowni. W wyżej wymienionym zakładzie pracy, nazwa stanowiska pracy wskazana w umowie o pracę nie miała wpływu

na rzeczywisty rodzaj pracy wykonywanej przez danego pracownika. E. W. zajmował się głównie wykonywaniem podzespołów do szaf i w tym celu spawał rurki do szafek, a następnie lutował je cyną. Ponadto lutował elektrycznie kable ołowiane, do czego używał takich pierwiastków chemicznych jak topik, kolba, cyna i ołów. Ubezpieczony zajmował się także lutowaniem cokołów do przekaźników, które wchodziły w skład podzespołów urządzeń, jak również lutował przewody i płytki sterujące w systemach alarmów automatyki przemysłowej. Obok prac lutowniczych, które stanowiły podstawowe czynności, ubezpieczony wykonywał także prace montażowe, stanowiące pierwszy etap procesu lutowania, a które polegały m.in. na zamontowaniu i przykręceniu płytek, co zajmowało ubezpieczonemu 15 minut dziennie. Odwołujący montował także śruby oraz składał szafy sterownicze. Montaż szaf polegał na tym, że ubezpieczony skręcał szafy, urządzenia podtrzymujące, przyciski, urządzenia automatyki i urządzenia elektryki. Następnie ubezpieczony przystępował do wykonywania prac lutowniczych, co polegało na powieleniu przewodów cyną oraz ich wlutowaniu na odpowiednie miejsce. Przewody te nosiły nazwę cokołów, do których lutowane były odpowiednie nóżki. Wszystkie kable były lutowane, natomiast końcówki były pobielane. Ponadto ubezpieczony lutował także kondensatory i układy scalone. Zakres wykonywanych przez niego zadań lutowniczych był każdorazowo uzależniony od potrzeb zakładu pracy. Po zakończeniu prac lutowniczych, dany wyrób był przekazywany do innej brygady celem montażu. Ubezpieczony dysponował własną lutownicą, za pomocą której realizował opisane zadania. Prace lutownicze i spawalnicze, ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. przez co najmniej 8 godzin dziennie. Poza okresami wyjazdów służbowych, ubezpieczony w macierzystym zakładzie pracy pracował w jednej brygadzie ze Z. K. (1), Z. K. (2), L. P., M. K. i J. B.. W okresie kiedy ubezpieczony wykonywał pracę na Dziale (...), jego przełożonym był A. W.. Wydział montażowy był podzielony na trzy podwydziały: wydział montażu systemów automatyki w szafach sterowniczych, wydział synoptyki (starej wizualizacji procesów technologicznych) i podwydział montażu systemów alarmowych w urządzeniach systemów awarii. Ubezpieczony pracował zarówno w wydziale synoptyki, jak i w wydziale urządzeń sygnalizacji awarii i wówczas wykonywał czynności, polegające na lutowaniu lutem ołowiano-cynowym przekaźników sygnalizacyjnych i lamp. Lutowanie stanowiło 100% czasu pracy na tych wydziałach. Brygada, w której był zatrudniony E. W. była brygadą lutowniczą. W latach 1989-1992, ubezpieczony obok prac lutowniczych wykonywał także pracę na stanowisku elektryka. Wówczas jego przełożonym był W. J., który każdego dnia zlecał mu konkretne do wykonania zadania w zależności od potrzeb zakładu pracy. W tym czasie do głównych obowiązków ubezpieczonego należało przede wszystkim wykonywanie prac lutowniczych, a także prac spawalniczych, szlifierskich oraz elektrycznych przy urządzeniach, które posługiwały się elementami namydlonymi w pyłach spawalniczych. Wszystkie opisane powyżej czynności, ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. przez osiem godzin dziennie. Z uwagi na zagrożenie wybuchem karbidu, w trakcie realizowania powyższych zadań ubezpieczony był wyposażony w specjalną maskę gazową, zakrywającą twarz i drogi oddechowe (zeznania świadka Z. K. (1) k. 32, zeznania świadka Z. K. (2) k. 32-33, zeznania odwołującego k. 33, zeznania świadka A. W. k. 133-134, k. 136, zeznania świadka L. P. k. 158-159, k. 161, zeznania świadka M. K. k. 158-159, k. 161, zeznania świadka J. B. k. 158-161, zeznania świadka W. J. k. 160-161 a.s.).

Czynności, polegające na lutowaniu ubezpieczony wykonywał zarówno w trakcie zatrudnienia w macierzystym zakładzie pracy, jak i w trakcie pobytu na budowach eksportowych w ramach delegacji służbowych. W latach 1976-1977, ubezpieczony przebywając na budowie eksportowej w Niemczech zajmował się przede wszystkim lutowaniem przewodów i kabli aparatury wykorzystywanej w zakładach chemicznych, jak również układów sygnalizacyjnych. Lutowanie odbywało się głównie cyną i ołowiem. W tym okresie zatrudnienia, 70-90% prac wykonywanych przez ubezpieczonego stanowiły prace lutownicze. W latach 1977-1980 ubezpieczony przebywał na kontrakcie zagranicznym w M. (NRD), gdzie wykonywał pracę w zakładach (...). W tym czasie, ubezpieczony zajmował się montowaniem sterowni dla działów: chloru, amoniaku i fenolu oraz podłączaniem tych urządzeń, spawając metalowe drabinki na wysokości tras kablowych i lutując połączenia kabli do urządzeń, przeznaczonych na eksport. W 1989 r. ubezpieczony przebywał na kontrakcie zagranicznym w Czechosłowacji i wówczas wykonywał obowiązki przy utrzymaniu ruchu elektrycznego. Opisane powyżej czynności ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. co najmniej przez 8 godzin dziennie. Po zakończeniu powyższego kontraktu, ubezpieczony powrócił do macierzystego zakładu pracy, gdzie był zatrudniony do dnia 31 maja 1992 r. Jedynie w trakcie kontraktu zagranicznego w Bułgarii, ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku montera-spawacza. W tym czasie do jego obowiązków należało przede wszystkim wykonywanie prac spawalniczo-montażowych, polegających

na przerabianiu tras huty szkła z mazutu na gaz. Ubezpieczony montował piece na gaz ziemny oraz wyłączał urządzenia, które zużywały mazut, a następnie spawał trasy kablowe i drabinki na wysokości, po czym dopinał do pieca instalację gazową. Powyższe czynności były realizowane na halach przestrzennych o długości około 100-200 metrów, działających w ruchu ciągłym i polegały na wyrobie specjalnych konstrukcji koryt tras, przeznaczonych do włożenia kabli i przewodów pneumatycznych. W powyższym zakresie, ubezpieczony zajmował się spawaniem różnego rodzaju elementów, albowiem w tym wypadku 80% prac to były prace spawalnicze. Z uwagi na fakt, że odwołujący nie posiada uprawnień spawalniczych, w powyższym okresie czasu, wykonywał on głównie zadania w charakterze pomocnika spawacza (zeznania odwołującego k. 33, zeznania świadka K. P. k. 133-134, k. 136, zeznania świadka R. U. k. 133-134, k. 136, opinia biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. P. z dnia 1 lutego 2017 r. k. 222-235 a.s.).

W dniu 30 czerwca 2004 r. Przedsiębiorstwo (...) z siedzibą w W. wystawiło ubezpieczonemu świadectwo pracy, w którym potwierdziło, że w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. E. W. wykonywał pracę na stanowiskach: elektromontera instalacji maszyn i urządzeń technicznych, ślusarza, montera elektrycznych przyrządów pomiarowych oraz montera elektryka-brygadzisty. W treści ww. świadectwa pracy zaznaczono także, że w okresach od dnia 11 lipca 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r., od dnia 11 maja 1984 r. do dnia 30 czerwca 1984 r., od dnia 19 października 1988 r. do dnia 30 listopada 1988 r. oraz od dnia 23 kwietnia 1992 r. do dnia 30 maja 1992 r. ubezpieczony korzystał z urlopów bezpłatnych. Powyższe świadectwo pracy nie zostało opatrzone adnotacją o wykonywaniu przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w spornym okresie czasu (świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2004 r. - dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującego).

W dniu 23 września 2014 r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z informacją dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (wniosek wraz z załącznikiem, k. 1-12 - dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującego, tom II).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 r. ogólny staż pracy ubezpieczonego w wymiarze 27 lat, 5 miesięcy i 3 dni. Jednocześnie ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił okresu, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy zaznaczył, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych, natomiast ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach w oparciu o zeznania świadków jest dopuszczalne jedynie w postępowaniu odwoławczym. W związku z tym decyzją z dnia 9 października 2014 r., znak: (...), odmówił E. W. prawa do wnioskowanego świadczenia (decyzja ZUS z dnia 9 października 2014 r., znak: (...), k. 17, tom II a.r.). E. W. odwołał się od powyższej decyzji (odwołanie z dnia 14 listopada 2014 r. k. 2-3 a.s.).

Postanowieniem z dnia 29 maja 2015 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. C. celem ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. wykonywana była w warunkach szczególnych, uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) oraz w innych Rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących I Kategorii Zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów (postanowienie z dnia 29 maja 2015 r. k. 34 a.s.).

W opinii z dnia 4 lipca 2015 r. biegły sądowy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. C. podkreślił, że zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do powołanego Rozporządzenia. Biegły wskazał, iż w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo - branżowy. Zdaniem biegłego przeprowadzona analiza materiału dowodowego nie pozwala na stwierdzenie, że przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wymieniają pracę wykonywaną przez odwołującego w okresie wynikającym z postanowienia Sądu w wykazie A, uprawniającym do wcześniejszego wieku emerytalnego. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia. Na tej podstawie biegły stwierdził, że brak jest podstaw do uznania pracy wykonywanej przez odwołującego w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r., jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach uprawniającej do niższego wieku emerytalnego zgodnie z przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej. W ocenie biegłego wykazany w postępowaniu dowodowym charakter i rodzaj pracy odwołującego nie stanowi jednolitego procesu pracy, który można przypisać konkretnej pozycji wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wobec powyższego, materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia, że odwołujący w okresie od 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych uregulowanych w powołanym Rozporządzeniu (opinia biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. C. z dnia 4 lipca 2015 r. k. 37-52 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 19 września 2015 r. biegły, ustosunkowując się do zastrzeżeń zgłoszonych przez odwołującego w piśmie procesowym z dnia 18 sierpnia 2015 r. podtrzymał swoją argumentację wyrażoną na gruncie opinii głównej. Dodatkowo biegły podkreślił, że czynności zawodowe związane ze spawaniem nie stanowią czynności zadań przypisanych w ramach standardu kwalifikacji zawodowych do zawodu elektryka, elektromontera zaś lutowanie przewodów może być czynnością sporadyczną, a nie stałą. Z kolei w przypadku zawodu ślusarza czynności zawodowe związane ze spawaniem oraz lutowaniem nie stanowią zadań przypisanych w ramach standardu kwalifikacji zawodowych do czynności stałych. Biegły podkreślił przy tym, że materiał dowodowy nie wykazuje posiadania uprawnień spawacza przez odwołującego. Zdaniem biegłego w świetle powyższego mało prawdopodobnym jest wykonywanie tych czynności zawodowych na kontrakcie zagranicznym w Bułgarii w latach 1986-1988, gdzie do kwestii uprawnień zawodowych przywiązywano duże znaczenie. Jednocześnie wykazanie w opinii czynników szkodliwych związanych z charakterem pracy nie jest jednoznaczne z oddziaływaniem ich w sposób znaczący w rozumieniu art. 32 ustawy. Z kolei materiał dowodowy – w ocenie biegłego - nie zawiera żadnych wiarygodnych źródeł dowodowych w tym zakresie (opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. C. z dnia 19 września 2015 r. k. 79-81 a.s.).

Na rozprawie w dniu 9 grudnia 2016 r., odwołujący oświadczył, że w latach 1989 - 1991 nie przebywał na kontrakcie zagranicznym w Niemczech. Wskazał, że w 1989 r. przebywał jedynie na kontrakcie zagranicznym w Czechosłowacji, jednak po jego zakończeniu powrócił do macierzystego zakładu pracy, gdzie był zatrudniony do dnia 31 maja 1992 r. W związku z powyższym, w celu uzupełnienia materiału dowodowego, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie dopuścił dowód z opinii biegłego BHP z wyjątkiem J. C. celem ustalenia, czy praca odwołującego E. W. w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. była wykonywana w warunkach szczególnych w oparciu o przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie

wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w innych rozporządzeniach, dotyczących I kategorii zatrudnienia z uwzględnieniem, że odwołujący w latach 1989-1992 pracował w ww. zakładzie pracy (postanowienie z dnia 9 grudnia 2016 r. k. 214-216 a.s.).

W opinii z dnia 1 lutego 2017 r., biegły sądowy ds. bhp mgr J. P. stwierdził, że uznanie prac za wykonywane w szczególnych warunkach jest możliwe, gdy stanowisko lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika ściśle odpowiada odpowiedniemu zapisowi zawartemu w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Biegły zaznaczył, że o ile wykonywanie prac lutowniczych, montażowych, regulacyjnych nie wymagało legitymowania się szczególnymi uprawnieniami, to wykonywanie prac spawalniczych wymagało i wymaga posiadania odpowiednich uprawnień uzyskanych w szczególnym trybie. Wskazał, że w materiale dowodowym nie ma dokumentu potwierdzającego uzyskanie przez odwołującego stosownych uprawnień spawalniczych. W ocenie biegłego pomoc odwołującego przy wykonywaniu prac spawalniczych była w wymiarze marginalnym, z wyjątkiem okresu pracy na kontrakcie w Bułgarii, gdzie według zeznań świadka R. U. minimum 80% prac to były prace spawalnicze, które odwołujący mógł wykonywać wyłącznie, jako pomoc spawaczowi. W konkluzji opinii biegły stwierdził, że spełniają przesłanki uznania za wykonywane w szczególnych warunkach prace wykonywane przez odwołującego w okresie od dnia 9 września 1972 r. do dnia 29 lipca 1986 r. i od dnia 15 września 1988 r. do dnia 22 kwietnia 1992 r. z wyłączeniem okresów korzystania z urlopów bezpłatnych: od dnia 11 lipca 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r., od dnia 11 maja 1984 r. do dnia 30 czerwca 1984 r., od dnia 19 października 1988 r. do dnia 30 listopada 1988 r. oraz urlopu wypoczynkowego od dnia 9 czerwca 1979 r. do dnia 31 sierpnia 1979 r. po powrocie z oddelegowania. W wymienionych okresach, z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych i urlopu wypoczynkowego po powrocie z oddelegowania odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał bowiem prace lutownicze metali nieżelaznych objęte Wykazem prac w szczególnych warunkach, Dział III - W hutnictwie i przemyśle metalowym, poz. 83 Lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Jednocześnie biegły stwierdził, że nie podlegają uznaniu za wykonywane w szczególnych warunkach prace w okresie od dnia 30 lipca 1986 r. do dnia 30 lipca 1988 r. Odwołujący nie legitymując się bowiem uprawnieniami do wykonywania robót spawalniczych, a zatem nie mógł w wymienionym okresie wykonywać robót spawalniczych, jak zeznał świadek R. U.. Biegły podniósł przy tym, że brak informacji o faktycznym zakresie aktywności zawodowej odwołującego nie umożliwi dokonania oceny, czy wykonywane rodzaje prac w wymienionym okresie są ujęte w Wykazie prac w szczególnych warunkach. Zdaniem biegłego do okresu pracy w warunkach szczególnych nie może zostać także uwzględniony okres urlopu bezpłatnego od dnia 31 lipca 1988 r. do dnia 14 września 1988 r. wykorzystany po zakończeniu kontraktu. Okres ten nie jest bowiem okresem składkowym (opinia biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. P. z dnia 1 lutego 2017 r. k. 222-235 a.s.).

Do powyższej opinii żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń (protokół rozprawy z dnia 20 kwietnia 2017 r. k. 265-267 a.s.).

W wykonaniu zobowiązania Sądu z dnia 14 marca 2017 r., organ rentowy wskazał, że po zsumowaniu okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, okres ten wynosi 16 lat, 10 miesięcy i 10 dni (pismo procesowe z dnia 21 marca 2017 r. k. 257-258 a.s.).

Wskazany stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, jak również aktach osobowych i rentowych E. W., a także w oparciu o zeznania ubezpieczonego (k. 33 a.s.) oraz świadków: Z. K. (1) (k. 32 a.s.), Z. K. (2) (k. 32-33 a.s.), A. W. (k. 133-134, k. 136 a.s.), K. P. (k. 133-134, k. 136 a.s.), R. U. (k. 133-134, k. 136 a.s.), L. P. (k. 158-159, k. 161 a.s.), M. K. (k. 158-159, k. 161 a.s.), J. B. (k. 158-161 a.s.) oraz W. J. (k. 160-161 a.s.).

Zeznania strony i świadków zostały ocenione jako wiarygodne, ponieważ były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Świadkowie przez cały czas pracowali w tym samym miejscu, co ubezpieczony, tj. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W., a zatem znali jego pracę i wiedzieli, czym ubezpieczony się zajmował. Dodatkowo zeznania pozostawały

zgodne z dowodami z dokumentów znajdującymi się w aktach osobowych, a zatem należało dać im wiarę. Wyżej wymienieni świadkowie – tak jak ubezpieczony – byli zatrudnieni na analogicznych stanowiskach pracy, bądź byli jego przełożonymi w poszczególnych okresach zatrudnienia, wobec, czego wiedzieli i widzieli, jakie czynności realizuje E. W.. Co więcej, mieli z nim styczność każdego dnia, a zatem znali jego pracę i wiedzieli, czym ubezpieczony się zajmuje. W związku z powyższym ww. świadkowie mieli sposobność, aby obserwować ubezpieczonego w pracy, ich wiedza odnośnie zakresu obowiązków, jakie ubezpieczony realizował, nie mogła być więc kwestionowana. Świadkowie wskazali bowiem, iż pomimo tego, że odwołujący był formalnie zatrudniony na stanowiskach: elektromontera instalacji maszyn i urządzeń technicznych, ślusarza, montera elektrycznych urządzeń pomiarowych oraz montera elektryka-brygadzysty, to faktycznie wykonywał przede wszystkim prace lutownicze, polegające na lutowaniu gazowym i elektrycznym. Zeznania powyższych świadków były spójne i rzeczowe. Jednocześnie, jak już zostało wskazane, posiadają one duży walor dowodowy z uwagi na to, że ww. świadkowie mieli codziennie sposobność przyjrzenia się pracy ubezpieczonego. Świadkowie spójnie i rzeczowo opisali, jakie czynności odwołujący wykonywał w ramach powierzonych mu obowiązków. Były one natomiast tożsame do czynności, jakie wykonuje lutownik, a które są wymienione w Wykazie A, Dziale III – W hutnictwie i przemyśle metalowym, pod poz. 83 – Lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych, załącznika do ww. Rozporządzenia. Podobnie Sąd Okręgowy ocenił zeznania odwołującego, który wskazał, że w spornym okresie czasu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace, polegające na lutowaniu gazowym i elektrycznym elementów aparatury pomiarowej, wykorzystywanej na potrzeby różnych zakładów przemysłowych. W powyższym zakresie, Sąd Okręgowy nie uwzględnił jedynie częściowo zeznań świadka R. U. (k. 133-134, k. 136 a.s.), w zakresie w jakim świadek wskazywał, że w trakcie kontraktu zagranicznego na budowie (...) w Bułgarii, odwołujący wykonywał przede wszystkim prace spawalnicze, albowiem E. W. nie legitymuje się stosownymi uprawnieniami w tym zakresie, na co uwagę zwrócił biegły sądowy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. P. w opinii z dnia 1 lutego 2017 r. (k. 222-235 a.s.). W toku postępowania sądowego potwierdzony został zatem faktyczny charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie czasu.

Dowody z dokumentów, w szczególności znajdujące się w aktach osobowych oraz przedstawione przez ubezpieczonego wraz z wnioskiem o emeryturę, Sąd Okręgowy ocenił jako wiarygodne, gdyż były one zgodne z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny obraz zatrudnienia E. W.. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Ponadto Sąd Okręgowy oparł się na opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. P. z dnia 1 lutego 2017 r. Podkreślić należy, że w realiach rozpoznawanej sprawy zostały sporządzone trzy opinie biegłych sądowych ds. bhp, a mianowicie opinie z dnia 4 lipca 2015 r. i z dnia 19 września 2015 r. sporządzone przez biegłego sądowego ds. bhp J. C. (k. 37-52, k. 79-81 a.s.) oraz opinia z dnia 1 lutego 2017 r. (k. 222-235 a.s.) sporządzona przez biegłego sądowego ds. bhp J. P.. Sąd Okręgowy z uwagi na to, że biegły sądowy ds. bhp J. C. swą ocenę charakteru pracy odwołującego odnosił przede wszystkim do nazewnictwa jego stanowiska pracy, a nie do rzeczywiście wykonywanych czynności, uznał, że konieczne jest zasięgnięcie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu bhp. Jednocześnie w swojej opinii ww. biegły sądowy nie uwzględnił faktu, że w latach 1989 - 1991 odwołujący nie przebywał na kontrakcie zagranicznym w Niemczech, albowiem w 1989 r. przebywał jedynie na kontrakcie zagranicznym w Czechosłowacji, jednak po jego zakończeniu powrócił do macierzystego zakładu pracy, gdzie był zatrudniony do dnia 31 maja 1992 r. W związku z powyższym w celu uzupełnienia materiału dowodowego, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie dopuścił dowód z opinii biegłego BHP z wyjątkiem J. C. celem ustalenia, czy praca odwołującego E. W. w okresie od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. była wykonywana w warunkach szczególnych w oparciu o przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w innych rozporządzeniach, dotyczących I kategorii zatrudnienia z uwzględnieniem, że odwołujący w latach 1989-1992 pracował w ww. zakładzie pracy. Biegły sądowy J. P. w opinii z dnia 1 lutego 2017 r. uznał z kolei, że wykonywane przez ubezpieczonego prace związane z lutowaniem odpowiadają rodzajowi prac wymienionemu w Dziale III – W hutnictwie i przemyśle metalowym, pod poz. 83 – Lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych, Wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07

lutego 1983 r. Biegły zaznaczył, że o ile wykonywanie prac lutowniczych, montażowych, regulacyjnych nie wymagało legitymowania się szczególnymi uprawnieniami, to wykonywanie prac spawalniczych wymagało i wymaga posiadania odpowiednich uprawnień uzyskanych w szczególnym trybie. Wskazał, że w materiale dowodowym nie ma dokumentu potwierdzającego uzyskanie przez odwołującego stosownych uprawnień spawalniczych. W ocenie biegłego pomoc odwołującego przy wykonywaniu prac spawalniczych była w wymiarze marginalnym, z wyjątkiem okresu pracy na kontrakcie w Bułgarii, gdzie według zeznań świadka R. U. minimum 80% prac to były prace spawalnicze, które odwołujący mógł wykonywać wyłącznie, jako pomoc spawaczowi. Na tej podstawie biegły uznał, że spełniają przesłanki uznania za wykonywane w szczególnych warunkach prace wykonywane przez odwołującego w okresie od dnia 9 września 1972 r. do dnia 29 lipca 1986 r. i od dnia 15 września 1988 r. do dnia 22 kwietnia 1992 r. z wyłączeniem okresów korzystania z urlopów bezpłatnych: od dnia 11 lipca 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r., od dnia 11 maja 1984 r. do dnia 30 czerwca 1984 r., od dnia 19 października 1988 r. do dnia 30 listopada 1988 r. oraz urlopu wypoczynkowego od dnia 9 czerwca 1979 r. do dnia 31 sierpnia 1979 r. po powrocie z oddelegowania. Jednocześnie biegły stwierdził, że nie podlegają uznaniu za wykonywane w szczególnych warunkach prace w okresie od dnia 30 lipca 1986 r. do dnia 30 lipca 1988 r. Odwołujący nie legitymując się bowiem uprawnieniami do wykonywania robót spawalniczych, a zatem nie mógł w wymienionym okresie wykonywać robót spawalniczych, jak zeznał świadek R. U.. Biegły podniósł przy tym, że brak informacji o faktycznym zakresie aktywności zawodowej odwołującego nie umożliwia dokonania oceny, czy wykonywane rodzaje prac w wymienionym okresie są ujęte w Wykazie prac w szczególnych warunkach. Zdaniem biegłego do okresu pracy w warunkach szczególnych nie może zostać także uwzględniony okres urlopu bezpłatnego od dnia 31 lipca 1988 r. do dnia 14 września 1988 r. wykorzystany po zakończeniu kontraktu. Okres ten nie jest bowiem okresem składkowym. Odnosząc się do ww. opinii biegłego sądowego, Sąd Okręgowy uznał ją za przekonującą, rzeczową i merytorycznie uzasadnioną. Sąd wziął pod uwagę fakt, że opinia ta uwzględnia i odnosi się do rzeczywistego charakteru pracy odwołującego w spornym okresie czasu i wykonywanych przez niego obowiązków, co biegły szczegółowo omówił. Opinia ta jest również zgodna z pozostałym zgromadzonym w sprawie całym materiałem dowodowym, w tym z zeznaniami świadków i odwołującego. Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu okoliczność, że odwołujący we wskazanych przez biegłego okresach czasu stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace, które spełniają przesłanki do uznania ich za prace wykonywane w warunkach szczególnych – spowodowała, że okresy te powinny być zaliczone do okresu pracy w warunkach szczególnych, uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie E. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 października 2014 r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2016, poz. 887 z późn. zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet;
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa – według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ww. ustawa jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), które w § 4 wskazuje, że pracownik, który wykonywał prace w

szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A (stanowiącym załącznik do rozporządzenia) nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ponadto, zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z kolei okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed Sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane Rozporządzeniem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że E. W. ukończył w dniu (...) wymagany wiek 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również udowodnił wymaganą ilość okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 27 lat, 5 miesięcy i 3 dni, według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r.

Przedmiotem sporu pozostawało natomiast ustalenie, czy odwołujący posiada na dzień 01 stycznia 1999 r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył mu bowiem do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 8 września 1972 r. do dnia 31 maja 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. z siedzibą w W. na stanowiskach: montera, montera automatyki, ślusarza, montera-elektryki oraz starszego inżyniera serwisu wskazując, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W tym miejscu podkreślić należy, że w Wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w Dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją 83 wymienione jest lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych. Jednocześnie zdaniem Sądu fakt wykonywania przez E. W. pracy w szczególnych warunkach we wskazanym powyżej spornym okresie czasu (z wyłączeniem okresu pracy na kontrakcie zagranicznym w Bułgarii oraz okresów urlopów bezpłatnych) znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. W okresach od dnia od dnia 9 września 1972 r. do dnia 29 lipca 1986 r. i od dnia 15 września 1988 r. do dnia 22 kwietnia 1992 r. (z wyłączeniem ww. okresów czasu) odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w charakterze lutownika, a do jego obowiązków należały prace, polegające na lutowaniu gazowym i elektrycznym elementów aparatury pomiarowej, wykorzystywanej na potrzeby różnych zakładów przemysłowych, w tym elektrowni i cukrowni. E. W. zajmował się także wykonywaniem podzespołów do szaf i w tym celu spawał rurki do szafek, a następnie lutował je cyną. Ponadto lutował elektrycznie kable ołowiane, do czego używał takich pierwiastków chemicznych jak topik, kolba, cyna i ołów. Ubezpieczony zajmował się również lutowaniem cokołów do przekaźników, które wchodziły w skład podzespołów urządzeń, jak również lutował przewody i płytki sterujące w systemach alarmów automatyki przemysłowej. Odwołujący niewątpliwie był zatem zatrudniony przy pracy o znacznej szkodliwości dla zdrowia, albowiem był narażony na szkodliwe działanie oparów wydzielających się z materiału lutowniczego i topnika w procesie lutowania, a także cynku i ołowiu. Sąd Okręgowy nie znalazł przy tym jakichkolwiek podstaw, aby kwestionować wiarygodność materiału dowodowego, w tym zeznań ubezpieczonego złożonych na rozprawie w dniu 29 maja 2015 r., zwłaszcza w świetle potwierdzenia tych okoliczności przez świadków: Z. K. (1) , Z. K. (2) , A. W. , K. P. , R. U., L. P., M. K., J. B. oraz W. J.. Podkreślenia wymaga również, że powyższe zeznania pozostają w zgodzie

z opinią wydaną przez biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy J. P. z dnia 1 lutego 2017 r. (k. 222-235 a.s.).

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie zatrudnienia znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Niewątpliwie faktyczny rodzaj pracy ubezpieczonego został potwierdzony zeznaniami świadków, będących jego współpracownikami oraz przełożonymi – którzy zgodnie wskazali, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace lutownika, pomimo tego, iż formalnie był zatrudniony na innych stanowiskach pracy. Należy również wskazać, że wymienieni powyżej świadkowie stanowili wiarygodne osobowe źródła dowodowe dla Sądu, ponieważ pracowali we ww. zakładzie pracy w okresach pokrywających się z zatrudnieniem tam ubezpieczonego E. W.. Świadczenie w sposób kompletny i zbieżny opisywali zakres obowiązków E. W., precyzując, że wykonywał on takie same prace w takich samych warunkach przez cały okres zatrudnienia w wymienionym zakładzie pracy (za wyjątkiem pracy na kontrakcie zagranicznym w Bułgarii, gdzie 80% prac, powierzonych odwołującemu stanowiły prace spawalnicze), co pozwoliło Sądowi w sposób nie budzący wątpliwości przyjąć, że ubezpieczony wykonywał w zakwestionowanym przez pozwanego okresie czasu prace stricte lutownicze. Z kolei prace montażowe, stanowiły jeden z początkowych etapów realizacji całego procesu lutowania i w tym zakresie odwołujący po zakończeniu powyższych prac, zajmował się lutowaniem. Prace montażowe zajmowały odwołującemu wyłącznie 15 minut dziennie. Opisane powyżej prace, Sąd Okręgowy potraktował zatem jako element początkowy, konieczny do rozpoczęcia realizacji założonych wcześniej zadań do wykonania. Nie było zatem powodów, aby zakwalifikować te czynności do podstawowych, a zarazem jedynek, wykonywanych przez odwołującego w spornym okresie czasu, w odniesieniu do okresu jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) S.A. z siedzibą w W..

Odnosząc się natomiast do twierdzeń organu rentowego odnośnie tego, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych, to wskazać, należy, że świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie stanowi dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo bądź zaświadczenie nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo pracy, czy też ww. zaświadczenie traktuje się w postępowaniu sądowym, jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno, co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Ponadto z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego, zakwestionowanie tego dokumentu przez organ rentowy, również w zakresie wskazania stanowiska pracy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia pracownika w warunkach szczególnych za pomocą innych środków dowodowych w toku postępowania sądowego. Świadectwo pracy w szczególnych warunkach – jak już wyżej wskazano - nie stanowi wyłącznego dowodu służącego do wykazania charakteru świadczonej pracy. W tym jednak zakresie, ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na ubezpieczonym. W realiach rozpoznawanej sprawy, odwołujący E. W. sprostał przedmiotowemu obowiązkowi procesowemu.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 października 2014 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu E. W. prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia 1 września 2014 r. tj. od miesiąca, w którym został złożony wniosek, o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

Jednocześnie w pkt. 2 wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia, w oparciu o treść art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ustalenie, że odwołujący spełnił warunek wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych wymagało bowiem przeprowadzenia sądowego postępowania dowodowego, w tym dopuszczenia dowodu z zeznań świadków oraz

przesłuchania odwołującego. Organ rentowy nie ma tych możliwości dowodowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdyż ograniczony jest środkami dowodowymi wymienionymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49).

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ww. ustawy w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Działając zaś na podstawie powołanego przepisu, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, powodującej opóźnienie w wypłacie świadczenia, mając na uwadze fakt, że dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń, co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jego prawo do wnioskowanego świadczenia.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w pkt. 2 sentencji wyroku.